



امام رضا(ع) می‌فرماید شیعه باید پایش را جای پای ما بگذارد/ ماجرای توبیخ شیعیان توسط ثامن الحجج

مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی - هنری امام رضا(ع) گفت: برای پیاده کردن سبک زندگی رضوی ابتدا باید به معنای واقعی کلمه «شیعه» و مطیع آموزه‌های اهل بیت(ع) باشیم؛ در غیر اینصورت فقط می‌توانیم ادعا کنیم دوستدار آن انفاس نورانی هستیم.

گفت‌وگوی فارس با سیدجواد جعفری در روز زیارتی امام رضا(ع)
امام رضا(ع) می‌فرماید شیعه باید پایش را جای پای ما بگذارد/ ماجرای توبیخ شیعیان توسط ثامن الحجج
مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی - هنری امام رضا(ع) گفت: برای پیاده کردن سبک زندگی رضوی ابتدا باید به معنای واقعی کلمه «شیعه» و مطیع آموزه‌های اهل بیت(ع) باشیم؛ در غیر اینصورت فقط می‌توانیم ادعا کنیم دوستدار آن انفاس نورانی هستیم.

خبرگزاری فارس - گروه آیین و اندیشه: امروز (23 ذی‌القعدة) بنا به روایتی روز شهادت امام علی‌بن موسی‌الرضا(ع) بوده و بر اساس نقل قول محدثان، روز زیارتی مخصوص امام رضا(ع) است.

زیارت آن حضرت نسبت به دیگر ائمه(ع) در جایگاه والایی قرار دارد، تا جایی که جواد الائمه(ع) ثواب زیارتی پدر بزرگوارش را بالاتر از ثواب زیارتی امام حسین(ع) دانسته و می‌فرماید: زیارت پدرم افضل است، زیرا حضرت اباعبدالله الحسین(ع) را همه مردم زیارت می‌کنند؛ اما پدرم را جز خواص شیعه زیارت نمی‌کنند.

شاید دلیل این فرمایش امام این باشد که آن زمان انشعابات در شیعه رخ داده بود و برخی از جمله اسماعیلی‌ها در امام کاظم(ع) توقف کرده (واقفیه) و امامت امام رضا(ع) را انکار می‌کردند. این در حالی است که امام موسی کاظم(ع) فرمودند: 171#&؛ هرکس قبر فرزندی علی را زیارت کند، برای او هفتاد هزار حج مقبول نوشته می‌شود؛ و همچون کسی است که خداوند متعال را در عرش زیارت کرده است. 171#&؛ (الأمالی للصدوق، المجلس الخامس والعشرون، ص 121)

در واقع، زیارت امام معصوم یک سفر کامل معنوی است و اگر کسی با شرایط خاصی که در مناسک زیارت بیان می‌شود، بارگاه معصوم را زیارت کند، در هر قدمی که برای زیارت برمی‌دارد، به رشدی معادل رشد یک حج مقبول نائل می‌شود. قطعاً شرط تحقق این امر، شناخت و معرفت حقیقی امام است و این شناخت در پیروی از سیره آن انفاس نورانی تجلی می‌کند.

به مناسبت فرا رسیدن 23 ذی‌القعدة روز زیارتی مخصوص امام رضا(ع) با 171#&؛ سیدجواد جعفری 171#&؛ مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی هنری امام رضا(ع) و دبیر جشنواره امام رضا(ع) گفت‌وگو کردیم.

* برای پیاده‌کردن سبک زندگی رضوی باید به معنای واقعی کلمه 171#&؛ شیعه 171#&؛ باشیم

به عنوان نخستین سؤال بفرمایید سبک زندگی اسلامی با محوریت سبک زندگی رضوی به چه معناست و چگونه می‌توانیم آن را در زندگی خود اجرا کنیم؟

اجازه دهید پاسخ به این سؤال با یک حدیث بیان شود. راوی می‌گوید به امام رضا علیه السلام عرض کردم: مردم می‌گویند در زمین اولیائی هستند، اینان چه کسانی هستند؟ امام فرمود: راست می‌گویند. اولیاء همان اوصیای خدا در زمین‌اند که پس از ختم نبوت به محمد صلی الله علیه و آله به جای پیامبران هستند.

از این کلام گرانبها نتیجه گرفته می‌شود که گفتار، کردار و رفتار ائمه اطهار علیهم‌السلام برای ما مسلمانان الگوست. این الگو باید در تمام مراحل زندگی ما تجلی کند، یعنی 171#&؛ سبک زندگی 171#&؛ ما اسلامی شود. اما سبک زندگی به چه معناست؟

مراد از سبک، اصول نسبتاً ثابتی است که در طول زندگی همراه با ماست و از آن عدول نمی‌کنیم. این اصول از تولد تا مرگ ما همراهی می‌کنند اما وقتی قید اسلامی را به آن اضافه می‌کنیم، آن وقت سبک زندگی باید از قبل ولادت تا بعد از وفات را در بر گیرد، چرا که اسلام به مادر نوزادی که هنوز به دنیا نیامده است مجموعه‌ای از سفارش‌ها را دارد تا کودکی سالم و صالح را به دنیا بیاورد. همچنین دستوراتی هم برای انسان پس از مرگ و حیات اخروی دارد.

* وقتی امام رضا(ع) شیعیان امام علی(ع) را به حضور نپذیرفت!

برای پیاده‌کردن سبک زندگی رضوی ابتدا باید به معنای واقعی کلمه «شیعه»؛ و مطیع آموزه‌های اهل بیت(ع) باشیم، این چیزی است که امام رضا(ع) از ما می‌خواهد. در جلد 68 کتاب بحارالانوار علامه مجلسی آمده است: در دوران ولایت عهدی امام رضا(ع) در مرو، عده‌ای از شیعیان به سوی خانه امام رفتند تا به محضر حضرت رضا علیه آلاف التحية والثناء شرفیاب شوند و سلامی عرض کنند. وقتی در خانه امام رسیدند، از دربان اجازه ورود خواستند. دربان به محضر امام رفت و عرضه داشت: چند نفری آمده‌اند که می‌گویند از شیعیان امیرالمؤمنین علی هستند و اجازه می‌خواهند شما را زیارت کنند. امام فرمود: اجازه نمی‌دهم! شیعیان، روز دیگر آمدند و باز گفتند: ما از شیعیان امام علی(ع) هستیم و می‌خواهیم به حضور امام رضا(ع) شرفیاب شویم. دربان دوباره آمد و به امام عرض کرد: یک عده از شیعیان شما می‌خواهند شما را زیارت کنند؛ اما امام باز هم اجازه نداد. این گروه تا دو ماه پیایی برای زیارت حضرت می‌آمدند، اما حضرت هیچ گاه اجازه شرفیابی به آنان نمی‌داد، عاقبت از دیدار حضرت مأیوس شده و به دربان گفتند: از امام بپرسید گناه ما چیست که به ما اجازه دیدار نمی‌دهند؟ مگر چه کرده‌ایم؟ همین هنگام حضرت اجازه فرمود تا داخل شوند. وقتی شیعیان آمدند، از خدمت حضرت، پرسیدند: ای پسر رسول خدا! چرا در طول این مدت اجازه دیدار نمی‌فرمودید؟ گناه ما چه بوده است؟ حضرت فرمود: چه گناهی از این بالاتر که گفته‌اید ما از شیعیان امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب هستیم؟! شما که شیعه او نیستید. شیعیان او، امام حسن و امام حسین علیهما السلام، و سلمان‌ها، ابوذرها و مقدادها و عمارها بودند که از هیچ یک از فرمان‌های او سرپیچی نکردند. اگر گفته بودید ما از محبان و دوستان او هستیم، از کلامتان ناراحت نمی‌شدم و همان روز اول به شما اجازه می‌دادم. شما ادعای بزرگی کرده‌اید. شیعه یعنی پیرو ما، شیعه باید پایش را جای پای ما بگذارد، و شما کارهایی می‌کنید که ما اجازه نمی‌دهیم؛ سخنانی می‌گویید که ما نمی‌پسندیم، و به دستورهای ما عمل نمی‌کنید. با این احوال چگونه شیعه ما هستید؟

* ویژگی‌های اخلاقی امام رضا(ع)

اصول و مبانی سبک زندگی رضوی در چه چیزهایی نمایان است؟

در کتاب «عیون أخبار الرضا(ع)»؛ به نقل از ابراهیم بن عباس آمده است: «هرگز ندیدم که امام رضا علیه السلام به کسی سخن تندی بگوید، و یا پیش از آن که کسی سخنش تمام شود سخن او را قطع کند. اگر می‌توانست حاجت کسی را برآورد، هرگز او را دست خالی بر نمی‌گرداند؛ هیچ گاه در برابر کسی پای خود را دراز نمی‌کرد، و چنانچه کسی در حضور او نشسته بود، تکیه نمی‌کرد. هرگز ندیدم که به یکی از غلامان و خدمتکارانش ناسزا بگوید؛ هرگز ندیدم که آب دهان بیندازد و یا هنگام خندیدن قهقهه سر دهد، بلکه خنده اش تبسم بود. هرگاه سفره‌اش را پهن می‌کرد غلامان و خدمتکاران خود و حتی دربان و مهتر اسبان را با خود سر سفره می‌نشاند.»؛ بنابراین مشاهده می‌شود اصول سبک زندگی رضوی در تمام شئون زندگی جاری و ساری است و ما نیز باید این آموزه‌های اخلاقی را از حضرت فرا بگیریم.

* ملاک تصدی پست‌ها در فرهنگ رضوی «صلاحت و لیاقت» است؛

این سبک از زندگی چه جایگاه و تأثیراتی در رسیدن به یک جامعه پیشرفته خواهد داشت؟

شما در نظر بگیرید این مواردی که در حدیث قبلی بیان شد در جامعه ما رعایت شود. آن وقت است که به قول معروف دنیا گلستان می‌شود، وقتی حق‌خوری نباشد، وقتی تضییع حقوق دیگران نباشد، وقتی ملاک تصدی پست‌ها، صلاحیت و لیاقت باشد و ضوابط جای روابط را بگیرد، آن وقت است که علاوه بر پیشرفت در عرصه مادی و فیزیکی، درهای رحمت الهی نیز به روی بندگان باز می‌شود و دست‌های غیبی نیز آن جامعه را ناصر می‌شود.

* تمنیات دنیوی نباید به مردانگی و شرافت آسیب بزند

با اتکا به سبک زندگی ائمه از جمله امام رضا(ع) چگونه می‌توان از افراط و تفریط دوری جست؟

الان از هر کسی پرسیده شود، افراط و تفریط را مذمت می‌کند. بنابراین در اصل اینکه زیاده‌روی و کوتاهی‌کردن در انجام برخی امور مذموم است شکی نیست اما مهم این است که بدانیم فلان کار افراط یا تفریط است. مثلاً وقتی بدانیم مصرف‌گرایی و مصرف‌زدگی

یکی از مصادیق افراط است، آن وقت سعی در اصلاح آن داریم. یا وقتی بدانیم خرید بیش از حد نیاز مصداق اسراف است، آن وقت است که دیگر آن را انجام نمی‌دهیم. در قرآن کریم به ما توصیه شده است: «وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ»؛ و نیز «وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا»؛ در روایت داریم کسی میوه‌ای را خورد و نیمی از آن را دور انداخت. امام رضا(ع) به او نهیب زد که چرا اسراف کردی، شاید اگر شما نیازی ندارید انسان‌هایی باشند که نیاز دارند آنها را به نیازمندان بدهید.

در حدیثی دیگری از حضرت در جلد هفدهم بحارالانوار آمده است: از لذاذ دنیوی نصیبی برای کامیابی خویش قرار دهید و تمنیات دل را از راه‌های مشروع بر آورید، مراقبت کنید در این کار به مردانگی و شرافتتان آسیب نرسد و دچار اسراف و تندروی نشوید!

* تأکید امام رضا(ع) بر اجرای امر به معروف

چه راهکاری در جهت اصلاح و رفع معایبی که در سبک زندگی برخی مردم وجود دارد، معرفی می‌کنید؟

شما را به پاسخ پرسش اول ارجاع می‌دهم، چون اگر ما شیعه واقعی باشیم آنگاه همه چیز درست می‌شود. ضمن اینکه خود حضرت می‌فرماید: «باید هر یک از شماها امر به معروف و نهی از منکر نمائید، وگرنه شرورترین افراد بر شما تسلط یافته و آنچه که خوبان شما، دعا و نفرین کنند مستجاب نشود». بنابراین باید اشتباهاتمان را با رعایت ادب و اخلاق به یکدیگر گوشزد کنیم تا زندگی بهتری داشته باشیم.

* روایتی از شیوه تربیتی جالب امام جواد(ع)

نقش و جایگاه مهدی‌های کودک و قرآنی را در تربیت فرزندان و معرفی سیره ائمه اطهار(ع) چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نقل است اولین مهدکودک در اسلام را خود پیامبر(ص) در کنار مسجد بنا کرد تا اسماء از کودکان غیر ممیز نگهداری کند. بنابراین وجود مهدکودک‌های قرآنی امری سودمند به نظر می‌رسد به ویژه اینکه روی ابعادی همچون «محبت»، «احترام» و «خودتکایی» تأکید شود. منطقی بار آوردن فرزند سبب می‌شود درست بیاندیشد، منطقی تصمیم بگیرد، منطقی رفتار کند و در صورت لزوم، بی‌هیچ هراسی از دیدگاه‌ها و رفتارهای خود دفاع کند. سیره تربیتی حضرت رضا(ع) نیز مؤید این کلام است. بنان بن نافع نقل می‌کند که روزی مأمون از جایی می‌گذشت و حضرت جواد(ع) با کودکان بازی می‌کرد. کودکان از ترس میدان بازی را ترک کردند و تنها جواد(ع) آنجا ایستاد. مأمون از او پرسید: چرا همراه بچه‌ها فرار نکردی؟ فرمود: گناهی مرتکب نشدم تا از ترس بگریزم و جاده هم تنگ نیست تا آن را برای باز کنم، از هر جا می‌خواهی عبور کن!

* علوم ائمه(ع) به چه معناست

دوری از سبک زندگی رضوی چه آسیب‌هایی در زندگی ما خواهد داشت؟

امام رضا(ع) می‌فرماید: «رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحَبَّ أَمْرًا، قِيلَ: كَيْفَ يُحِبُّ أَمْرًا؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ». رحمت خدا بر کسی باد که امر ما را زنده نماید، سؤال شد: چگونه؟ حضرت پاسخ داد: علوم ما را فرا گیرد و به دیگران بیاموزد.

علوم ائمه به چه معناست؟ علوم ائمه یعنی رعایت آداب و اخلاق ائمه اطهار(ع) و فرا گرفتن معارف نبوی، علوی و رضوی. بنابراین واضح است که رعایت کردن این موارد خیر دنیا و آخرت را برای ما در پی دارد و رعایت نکردن آنها هم باعث سلب معنویت و در نهایت احساس پوچی، کلافگی و افسردگی در زندگی می‌شود.

* جایگاه رفیع یاری‌رساندن به برادر دینی از منظر امام رضا(ع)

به عنوان آخرین سؤال و در راستای اجرای هر چه بهتر سبک زندگی رضوی در جامعه اسلامی، چه توصیه‌ای به مردم مخصوصاً والدین دارید؟

بنده در جایگاهی نیستم که سفارشی از خودم داشته باشم و به یک کلام نورانی از امام رضا(ع) بسنده می‌کنم: «بدانید که پس از ایمان به خدا و پذیرش حقوق اولیای او از آل محمد(ص)، هیچ عملی شکرآمیز نزد خداوند متعال محبوب‌تر از یاری‌رسانی در امور دنیوی برادران مؤمنان نیست». به نظرم اگر همین یک مورد را رعایت کنیم، می‌توانیم به اصلاح امور امیدوار باشیم، چون کمک‌کردن ملزوماتی دارد و از لوازم آن ترک افعال مذموم و ناپسند است. ضمن اینکه فرزندان وقتی ایثار و ازخودگذشتگی والدین را

می‌بینند، با این خوی نیکو بزرگ می‌شوند و در بزرگسالی انسان‌هایی نیکوکار و نیکومنش خواهند بود. ان شاء الله.